

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. An & quam gratiam interiorem Pelagius admiserit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

logos. Sed difficultas est, & gravis controversia inter Thomistas & Neothericos, an Pelagiani, præter gratias illas extrinsecas, tandem aliquando gratiam internam admiserint: subindeque præter duos status Pelagianæ hæresis jam expositos, tertius admittendus sit? Pro cuius resolutione sit

ARTICULVS III.

An & quam gratiam internam Pelagius admiserit?

16. **N**otandum primò, gratiam internam dividi in habitualement, per quam formaliter sumus intrinsecè iusti & filij Dei adoptivi; & actualement, quæ datur ad operandum, & cum ipsa operatione transit: istamque rursus dividi in prævenientem, quæ operationem antecedit, saltem prioritate naturæ, & concomitantem seu cooperantem, quæ operationem comitatur, ac immediatè in ipsam influit: unde à quibusdam, *gratia cooperationis, seu coefficientis* appellatur.

17. Notandum secundò, quod cum duæ sint potentia in homine, intellectus scilicet & voluntas, duæ etiam gratia internæ in eo reperiri possunt: una quæ se teneat ex parte intellectus, ipsumque illuminet; alia quæ afficiat ipsam voluntatem, eamque, ut ita dicam, immediatè tangat & immutet. Hic verò contactus duplex esse potest: unus purè moralis ac metaphoricus, qui fit medio objecto proposito, à quo allicitur & trahitur ipsa voluntas; quem Augustinus Tractatu 26. in Joan. explicat exemplo ovis, quæ ostensione ramus viridis trahitur, & pueri qui demonstratione pomi vel nucis ad currendum incitatur: *Ramum* (inquit) *viridem ostendis ovi, & trahis illam; nuce puerum demonstratur, & trahitur*: alter realis est & physicus, qui fit per realem & physicam voluntatis immutationem, aut, ut loquitur Augustinus, *per subministrationem spiritus & virtutis*. His præmissis.

Dico primò, Pelagium non solum gratiam externam, consistentem in manifestatione Evangelij, & exemplis Christi, sed etiam internam Spiritus Sancti illustrationem agnovisse, post multas tandem disputationes cum Divo Augustino, & alijs SS. Patribus habitas; subindeque tertium Pelagianæ hæresis statum esse admittendum.

18. Probatur ex Augustino libro de gratia Christi cap. 7. ubi refert verba Pelagij dicentis: *Adjuvat nos Deus per revelationem & doctrinam, dum cordis nostri oculos aperit, dum futura demonstrat, dum diaboli pandit insidias, dum nos multiformi & ineffabili dono gratiæ cælestis illuminat*. Quibus verbis apertè agnoscit Pelagius donum gratiæ cælestis illuminantis intellectum, & non solum doctrinam, & legem exterius manifestatam. Unde idem Augustinus cap. 11. ejusdem libri affert tanquam exemplum hujus revelationis, sapientiæ, & doctrinæ, illam altissimam revelationem, quæ Sancto Paulo data fuit; quæ sine dubio intus non foris facta est, Deo intrinsecè manifestante veritatem. Quod tamen quia nequaquam ad bene vivendum sufficit, nisi intus simul etiam affectus ipsos voluntatis operetur, hinc infra cap. 24. Pelagianam illam opinionem refellens, dicit: *Legant ergo & intelligent, imitantur atque fateantur, non lege atque doctrinâ insonante forinsecus, sed internâ atque occultâ, mirabili atque ineffabili potestate operari Deum*

A in cordibus hominum, non solum veras revelationes (ut fatebantur Pelagiani, & sufficere credebant) sed etiam bonas voluntates.

Confirmatur ex eodem Augustino cap. 41. ejusdem libri, ubi hæc scribit: *Ipsam verò auxilium quo possibilitatem naturalem perhibet adjuvari, in lege constituit atque doctrinâ, quam nobis fateretur etiam Sancto Spiritu revelari, propter quod & adorandum esse contendit*. Sed adoratio non debetur legem & doctrinam exterius tantum revelanti; nam hoc potest fieri Angeli vel hominis ministerio: Ergo Pelagius non solum externam, sed etiam internam doctrinæ revelationem admisit.

Dico secundò: Pelagius non solum illustrationem in intellectu, sed etiam excitationem & motionem moralem in voluntate agnovit: sed per hoc à commendatione legis & doctrinæ non recessit.

Prima pars probatur ex Augustino lib. de gratia Christi cap. 10. ubi Pelagium sic loquentem, & hæc verba Apostoli, *Deus operatur in nobis velle*, sic exponentem, inducit: *Operatur in nobis velle quod bonum est, velle quod sanctum est, dum nos terrenis cupiditatibus deditos, minorum more animalium tantummodo presentia diligentes, futura gloria magnitudine, & premiorum sollicitatione succendit; dum revelatione sapientiæ, in desiderium Dei stupentem suscitatur voluntatem; dum nobis (quod tamen alibi negare non metuit) suadet omne quod bonum est*. Ubi expendenda sunt illa verba: quod tamen alibi negare non metuit, quibus S. Doctor significat, Pelagium initio quidem negasse internam illuminationem intellectus, & suasionem, seu excitationem moralem voluntatis, quæ fit à gratia, postea verò (id est post Concilium Palestinum, pluresque concertationes, cum ipso Augustino, & alijs SS. Patribus habitas) utramque admisisse. Unde Petavius libro de Pelagianâ & Semipelagianâ hæresi cap. 9. num. 11. hæc scribit: *Adhibuisse Pelagium gratiam aliquam quâ voluntas excitatur, ostendunt ipsius verba, quæ citat Augustinus 1. de gratia Christi cap. 10. ubi ait revelatione sapientiæ in desiderium Dei stupentem excitari voluntatem. Sed hanc gratiam in sola intelligentia & cognitione ponebat: alteram autem, quam præcipue quærebat Augustinus quâ voluntas ipsa proximè ac perse movetur, necessitantem esse dicebat libertatis inimicam, ut Julianus ait apud Augustinum lib. 1. cap. 95. operis, imperfecti*.

Quod autem per hoc à commendatione legis & doctrinæ non recesserit, idem Augustinus verbis immediatè sequentibus apertè declarat, subdit enim: *Quid manifestius, nihil aliud eum dicere gratiam, quâ Deus in nobis operatur velle, quam legem atque doctrinam? In lege namque & doctrinâ sanctarum scripturarum, futura gloria atque premiorum promittitur magnitudo: ad doctrinam etiam pertinet cum suadet omne quod bonum est*. Ex quibus verbis hoc argumentum desumo. Munus & officium legis & doctrinæ est docere, illuminare, ostendere quid faciendum sit, & ad id hortari ac suadere; non verò dare vires ad id faciendum & implendum, ut fusè prosequitur Augustinus toto libro de spiritu & littera: Sed interior illa revelatio, & moralis excitatio, quam Pelagius admisit, habebat solum docere, ostendere, manifestare, illuminare, exhortari, suadere, &c. non autem spiritum & virtutem infundere, seu voluntatem infirmam sanare, roborare, & ad

agendum applicare: Ergo gratia illa Pelagij à commendatione legis & doctrinæ non recedebat. Unde Pelagius Epistolâ ad Demetriadem, virginem illam exhortans ad sanctitatem, totus est in commendanda gratia illa legis & doctrinæ, & consideratione exemplorum Christi, aliorumque id genus, concludens cap. 27. *Tunc senties quantum ad ejus amorem adjuvet te sapientia, quantum sit in te divina legis auxilium.*

21. Ex quo intelliges primò, veram Christi gratiam (qualem Augustinus admisit) non tantum illuminare intellectum, & excitare voluntatem, sed etiam eam intus reformare, ac immutare, ut egregiè declarat D. Prosper in carmine de ingratis, his versibus:

*Non hoc consilio tantum, hortatuque benigno.
Suadens atque docens, quasi normam legis haberet
Gratia, sed mutans intus mentem, atque reformas,
Vasque novum ex fracto fingens virtute creandi.*

23. Intelliges secundò: quòd quando SS. Patres Pelagij errorem referentes, dicunt illum docuisse hominem per liberum arbitrium, solâ legis & doctrinæ manifestatione adjutum, posse implere mandata Dei, & vitam æternam promereri, per hoc non intendunt negare, Pelagium gratiam interioris illuminationis & moralis excitationis admisisse; sed volunt tantum utramque hanc gratiam, quam Pelagius admisit, ut ex Augustino ostendimus, ad gratiam legis & doctrinæ reduci, & sub ea comprehendì; cum proprium legis & doctrinæ sit illuminare intellectum, juxta illud Proverb. 6. *Mandatum lucerna est, & lex lux;* subindeque moraliter & objectivè excitare voluntatem ad benè agendum. In eodem sensu locutus est S. Thomas quodlib. 5. art. 7. dum dixit: *Cavendus est error Pelagij, qui posuit quod per liberum arbitrium homo poterat adimplere legem, vitam æternam mereri, nec indigebat auxilio divino, nisi quantum ad hoc quod sciret quid facere deberet, secundum illud Psal. 142. Doce me facere voluntatem tuam.* Vel etiam dici potest, S. Doctorem, & alios SS. Patres, loqui de hæresi Pelagij in secundo statu, non verò de tertio, in quo post multas concertationes cum S. Augustino habitas, & post damnatam ipsius hæresim à Zozimo Papa, tandem gratiam interiorem, illuminantem intellectum, & excitantem moraliter voluntatem, admittere coactus est, ut constat ex testimonijs Augustini supra adductis, & magis patebit ex dicendis articulo sequenti.

24. Dico tertio: licet Pelagius auxilium possibilitatis, seu quod dat nobis posse, admisit, auxilium tamen voluntatis & actionis, seu quod dat nobis velle & operari, rejecit.

Patet hoc ex Augustino lib. de gratia Christi cap. 3. ubi de Pelagio sic ait: *Cum tria constituat atque distinguat, quibus divina mandata dicit impleri, possibilitatem, voluntatem, & actionem: possibilitatem scilicet quâ potest homo esse justus: voluntatem, quâ vult esse justus: actionem quâ justus est: horum trium primum, id est possibilitatem, datam constituitur à creatore natura, nec esse in nostra potestate, sed eam non habere etiam si nolimus: duo verò reliqua, id est voluntatem & actionem, nostra esse asserit, atque ita nobis tribuit, ut non nisi à nobis esse contendat. Denique gratia Dei non ista duo, quæ nostra omnino esse; id est voluntatem & actionem, sed illa quæ in potestate nostra non est, & nobis ex Deo est, id est possibilitatem, perhibet adjuvari, tanquam illa quæ nostra sunt, hoc est voluntas & actio, tam sit valentia ad declinandum à ma-*

A lo, & faciendum bonum, ut divino adjutorio non indigeant: illud verò quod nobis ex Deo est, hoc sit invalidum, id est possibilitas, ut semper gratia adjuvetur auxilio. Et capite sequenti, sic Pelagium inducit loquentem: *Nos scitria ista distinguimus, & certum velut in ordinem digesta parimus: Primo loco posse statuimus, secundo velle, tertio esse. Posse in natura, velle in arbitrio, esse in effectu locamus. Primum illud, id est posse, ad Deum propriè pertinet, qui illud creature suæ contulit: duo verò reliqua, hoc est velle & esse, ad hominem referenda sunt, quia de arbitrij fonte descendunt. Ergo in voluntate & opere bono laus hominis, imò & hominis & Dei, qui ipsius voluntatis & operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem, gratia suâ adjuvat semper auxilio: quòd verò homo potest velle bonum atque perficere, solius Dei est. Et paulò post: *Ut generaliter universa complectar, quòd possumus omne bonum facere, dicere, cogitare, illius est qui hoc posse donavit, qui hoc posse adjuvat: quòd verò benè vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus, nostrum est, qui hæc omnia vertere etiam in malum possumus.* Et cap. 5. ejusdem libri Augustinus loquens de Pelagio, sic ait: *Possibilitatem, voluntatem, actionem, tantâ subtilitate curavit distinguere, ut quandocumque legimus vel audimus divine gratiæ adjutorium consisti, sive in lege & doctrina, sive ubilibet constituat, sciamus quòd loquitur, nec hæreamus aliter eum intelligendo quàm sentit. Scire quippe debemus, quòd nec voluntatem nostram, nec actionem, divino adjuvari credit auxilio, sed solam possibilitatem voluntatis, atque operis, quam solum ex his tribus nos habere affirmat ex Deo: tanquam hoc sit infirmum, quòd ipse Deus posuit in natura; cetera verò duo quæ nostra esse voluit, ita sint firma, & fortia, & sibi sufficientia, ut nullo indigeant ejus auxilio; & ideo non adjuvet ut velimus, non adjuvet ut agamus, sed tantummodo adjuvet, ut velle & agere valeamus. Denique idem S. Doctor cap. 47. totam de auxilio gratiæ controversiam ad hoc unum reducit, ut Pelagius non solum possibilitatis, sed**

B etiam voluntatis & actionis auxilium confiteatur, & subdit: *Si ergo consenserit nobis (Pelagius) non solam possibilitatem in homine, sed ipsam quoque voluntatem & actionem divinius adjuvari, nihil de adjutorio gratiæ Dei, quantum arbitror, inter nos controversia relinquatur.*

C Habemus ergo ex Augustino, Pelagianos admisisse auxilium possibilitatis; auxilium autem voluntatis & actionis repudiasse. Habemus & utriusque auxilij multiplex discrimen: auxilium possibilitatis pertinet ad actum primum, & potentia rationalis ac liberæ, in qua recipitur, indifferentiam ad agendum vel non agendum imitatur: nihil proinde aggreditur nisi excitatum; nihil agit nisi actum, nihil exequitur nisi imperatum, nihil influit nisi determinatum, nihil movet nisi motum, nihil efficit nisi applicatum; non procedit ad actionem nisi impulsus, non pervenit ad effectum nisi directum: auxilium autem voluntatis & actionis, voluntatem sive volitionem & actionem infallibiliter efficit, & indissolubili nexu potentiam cum actu conjungit, nobisque adhibetur ut re ipsa velimus & agamus, non autem ut velle & agere valeamus. Unde tale auxilium, tetrum, horribile, funestum, necessitans, ac libertatis humanæ ultimum, ut ita dicam, vulnus, Pelagianis visum est, ut patebit ex dicendis articulo sequenti.

D Querens, an auxilium illud possibilitatis, quòd Pelagiani admittebant, esset verè auxilium sufficiens?

25

26

Respondeo negativè: quia illa omnia, quibus Pelagiani dicebant naturalem arbitrij libertatem & possibilitatem adjuvari, nempe legem, doctrinam, exemplum Christi, illuminationem intellectus, & moralem excitationem voluntatis, non sufficiunt ad reddendum hominem perfectè & completè potentem ad actus supernaturales eliciendos, sed insuper requiritur virtus aliqua supernaturalis, physicè movens ac immutans voluntatem, seu motio quædam virtuosa ordinis supernaturalis, vel, ut Augustinus loquitur, *subministratio spiritus & virtutis*. Ratio est, quia cum voluntas sit non solum principium morale, sed etiam physicum actuum supernaturalium quos elicit, v. g. actus charitatis, aut contritionis, ut de impotente reddatur completè potens ad eos eliciendos, prius, saltem naturà, quàm operetur, debet non solum moraliter, sed etiam physicè moveri seu immutari, virtutem aliquam morivam, seu motionem virtuosam recipiendo. Unde in Tractatu de actibus humanis, fusè ostendimus, eos qui gratiam moraliter tantum prævenientem & excitantem admittunt, & physicè præmoven-tem repudiant, auxilium verè sufficiens de medio tollere, illudque, sublata gratiâ physicè prædeterminante, non posse salvari.

Dico quartò, Pelagium admisisse gratiam cooperationis, aut coëfficientiæ, seu concursum simultaneum ordinis supernaturalis.

29. Probatur primò ex D. Hieronymo lib. 1. contra Pelagium in principio, ubi refert Pelagium dixisse: *Quidquid in me boni habeo, illo suggerente & adjuvante completur*. Et interroganti Hieronymo, *quod agis bonum, tuum est, an Dei?* Respondet: *Meum est & Dei, ut ego operer, ille adjuvat*.

30. Probatur secundò ex Divo Augustino in Enchirid. cap. 32. & lib. 1. ad Simplician. quæst. 2. ubi clarè supponit Pelagium docuisse, *Propterea dictum esse ab Apostolo, non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei: quia ex utroque sit, id est ex voluntate hominis, & misericordia Dei; tanquam diceretur: non sufficit sola voluntas hominis, si non sit etiam misericordia Dei: Ergo supponit Pelagium admisisse gratiam cooperationis & coëfficientiæ, seu concursum simultaneum ordinis supernaturalis.*

31. Quantum verò ad concursum simultaneum ordinis naturalis, plures existimant Pelagium illum negasse, ait enim apud Divum Hieronymum in Epistola ad Ctesiphontem: *Si voluero curvare digitum, movere manum, ambulare, stare, sedere, scribere, sputa jacere, &c. semper mihi auxilium Dei necessarium erit?* Alij verò contendunt, ipsum nomine auxilij quod negavit, intellexisse influxum in causam, seu motionem & applicationem ipsius causæ: Tum quia illum concursum negabat, qui est complementum potentiæ ad operandum, ut patet ex verbis illis Pelagij à D. Hieronymo in eadem Epistola relatis: *Dedisti mihi arbitrij libertatem, quid rursus te ingeris, ut nihil facere possim, nisi tu in me tua dona compleris*: Tum etiam, quia hunc concursum negabat ad nostros actus, quem existimabat liberum arbitrium tollere; dicebat enim apud eundem Hieronymum: *Non ultra indigemus Dei auxilio, ne si indigerimus, liberum frangatur arbitrium: concursus autem purè simultaneus & indifferens, ne apparetur quidem nocet libertati, cum voluntatem non determinet, sed ab ea potius determinetur & applicetur*. Addunt, quod ideo Pelagius

A negabat concursum Dei, quia asserbat unumquemque arbitrio suo regi, ut refert idem S. Doctor in eadem Epistola ad Ctesiphontem: concursus autem quo causæ secundæ reguntur, debet in ipsas influere, easque ad agendum movere & applicare; cum usus qui est proprius actus domini, seu regiminis, nihil aliud sit quàm applicatio rei ad operationem, ut docet S. Thomas suprà quæst. 16. art. 1.

Sed hujus difficultatis resolutio parùm refert ad intelligentiam hæresis Pelagianæ; quia contentio SS. Patrum cum Pelagianis fuit præcipuè de necessitate gratiæ propriè dictæ, non verò de concursu generali: unde licet Durandus, Ludovicus à Dola, & alij, omnem concursum Dei tam prævium quàm simultaneum negent, Pelagianis tamen & hæreticis non annumerantur.

Dico ultimò: Pelagiani docebant gratiam remissivam peccati esse donum internè renovans seu instaurans naturam, & non extrinsecè tantum peccata condonans. Est contra Suarem, Beccanum, & alios Recentiores, existimantes Pelagium non agnovisse gratiam internam sanctificantem nos, & à peccatis mundantem, animamque ornantem & decorantem; sed docuisse justificationem esse meram peccatorum condonationem, seu non imputationem, eo ferè modo quo Hæretici nostri temporis dogmatizant.

C Probatur conclusio apertè ex Epistola Pelagij ad Demetriadem, ubi expressè docet per gratiam Christi nos in meliorem hominem renasci; nos expiari & mundari; nos filios Dei, & coheredes Christi fieri; Ecclesiam sine macula rugaque reddi. Sic enim ait cap. 8. *Si ante legem, & multò ante nostri Salvatoris adventum, iustè quidam vixisse & sanctè referantur, quanto magis post illustrationem adventus ejus, nos id posse credendum est, qui instructi per Christi gratiam, & in meliorem hominem renati sumus; qui sanguine ejus expiati atque mundati, illiusque exemplo ad perfectam justitiam incitati, meliores illis esse debemus qui ante legem fuerunt; meliores etiam quàm fuerint sub lege*. Et cap. 22. *Nobilitatis ad hoc tantum memineris, ut cum claritate generis, morum sanctitate contendas; & cum nobilitate corporis, animi virtute nobilior proficias; magisque illà virtute gloriaris, qua filios Dei, & coheredes Christi facit*. Item cap. 24. *Sæculi virginæ quæ se nuptijs preparant &c. mirà se sollicitudine formare student &c. Non minorem sponsus tuus requirit ornatum, qui cum universam Ecclesiam, salutaris aqua lavacro purificatam, sine macula rugaque reddiderit, quotidie cupit eam fieri pulchriorem*.

Idem colligitur ex eo quod Pelagiani docebant, quòd nimirum etsi baptismus non esset necessarius parvulis ad culpam originalem delendam (quam nullam ex Adamo trahi existimabant) requireretur tamen ad alios effectus, quos gratia baptismalis confert, nempe ad sanctificationem animæ, interiorem ejus renovationem, adoptionem in filium Dei, & regni cælestis apertionem: Quod ut probarent, adducebant S. Joannis Chrysostomi testimonium, quo gratiæ baptismalis doctes elegantissimè describuntur. Verba Juliani apud sanctum Augustinum lib. 1. contra Julian. cap. 6. hæc sunt: *Sanctus Joannes Constantinopolitanus negat esse in parvulis originale peccatum: in ea quippe homilia quàm de baptizatis habuit: Benedictus, inquit, Deus qui facit mirabilia solus, qui fecit universa, & convertit universa. Ecce liberatis*

Disp. 6.
art. 2.
§. 10.

libertatis serenitate perfruuntur, qui tenebantur paulo ante captivi; & cives Ecclesie sunt, qui fuerunt in peregrinationis errore; & iustitia in sorte versantur, qui fuerunt in confusione peccati. Non enim tantum sunt liberi, sed & sancti, sed & iusti: non solum filii, sed & heredes, sed & fratres Christi: non tantum fratres Christi, sed coheredes: non solum coheredes, sed & membra: non tantum membra, sed & templum: non tantum templum, sed & organa spiritus. Vides quot sunt baptismatis largitates: & nonnulli deputant cœlestem gratiam in peccatorum tantum remissione consistere: nos autem honores computavimus decem. Hac de causa etiam infantes baptizamus, cum non sint coinquinati peccato, ut eis detur vel addatur sanctitas, iustitia, adoptio, hereditas, fraternitas Christi, ut ejus membra sint. Hæc Julianus: quibus aperte proficitur, gratiam baptismalem esse donum aliquod supernaturale in anima receptum, & variis dotibus eam exornans. Unde idem Julianus apud Augustinum lib. 1. operis imperfecti fol. 58. loquens de gratia baptismali, ait: *Hanc gratiam locupletem spiritualibus donis credimus, & multis optimam muneribus, ac reverendam virtutibus.* Quæ verba aperte declarant, Pelagianos tum gratiam habitualement sanctificantem, tum etiam virtutum supernaturalium habitus infusos admisisse, & solum de gratia actuali, seu auxiliante, inter ipsos & Augustinum fuisse controversiam.

35. Obijcit primò Suarez Prologom. 5. de gratia num. 5. Pelagius negavit, vel certe non agnovit actus supernaturales: Ergo pariter sustulit dona gratiæ habitualia; ablatis enim actibus, necesse est habitus tolli, cum habitus sint propter actus.

Sed negatur consequentia: Tum quia alius esse potuit Pelagio gratiæ habitualis usus, tamen si nihil eam ad ipsos actus, sed solum voluntatem hominis conferre censeret; potuit enim illam admittere ad sanctificandam, mundandam, & ornandam animam, aliasque prærogativas acquirendas, de quibus supra Julianus ex Divo Chrysostomo disseruit: Tum etiam quia cum gratia habitualis per liberum arbitrium, quod est proxima ratio agendi, determinetur ad operandum, Pelagiani nullum auxilium supernaturale applicans liberum arbitrium ad agendum admitcentes, existimare potuerunt nullos dari actus supernaturales, etsi dona gratiæ habitualia in anima & ejus potentiis resideant.

36. Obijcit secundo ibidem num. 50. & lib. 7. de gratia cap. 6. Licet Pelagius gratiam remissionis peccatorum admisserit, dixit tamen illam non fieri per interioris gratiæ subministratorem, ut dicit Augustinus cum aliis Episcopis Epist. 95. Et lib. de gratia Christi cap. 2. ait sensisse Pelagium nos salvari, adjutos non aliquâ subministratorem virtutis, sed viribus propriæ voluntatis: & ideo in Concilio Milevitano can. 3. damnatur, quia gratiam ad solum remissionem peccatorum valere dicebat: Ergo Pelagius per remissionem peccatorum non intellexit infusionem gratiæ sanctificantis, aliorumque habituum supernaturalium qui eam comitantur, sed nudam & simplicem peccatorum condonationem.

37. Respondeo triplicem ad minus in hoc discursu Suaris contineri hallucinationem: Primam quidem in hoc quod ait S. Augustinum cum aliis Episcopis (Aurelio scilicet, Alipio, Evodio, & Possidio) in illa Epistola quam ad Innocentium Papam scripserunt, dixisse quod Pelagius intellexit

Tom. IV.

A remissionem peccatorum fieri absque infusione gratiæ habitualis. Equidem verba Episcoporum esse fateor: Sive gratiam dixerit (Pelagius) esse liberum arbitrium, sive gratiam esse remissionem peccatorum, sive gratiam esse legis præceptum, nihil eorum dicit quod per subministratorem Spiritus Sancti pertinet ad concupiscentias, tentationesque vincendas. Quæ verba sanè longè aliud significant atque sonant, quàm quod Author ille persuadere conatur. Significatur quippe remissionem peccatorum, quocumque modo illa intelligatur, non esse illud adjutorium divinæ gratiæ, quod per subministratorem, sive inspirationem Spiritus Sancti datur ad superandas concupiscentiarum tentationes, quæ contra animum jam purgatum peccatorum remissione confurgunt: illa enim habet esse fixum & permanens, istud cum actione fluit & transit; illa præterita peccata delentur, isto futura caventur; illa peccator justificatur; illud iustus petit ut iustè vivat; denique pro illa impetranda dictum est, ac dicitur quotidie à fidelibus: *Dimitte nobis debita nostra*, pro isto verò: *Et ne nos inducas in tentationem.*

Secunda hallucinatio est, quod ille Author existimat, Augustinum libro de gratia Christi cap. 2. per subministratorem Spiritus Sancti intellexisse collationem gratiæ habitualis, quasi velit Pelagium negasse in ipsa remissione peccatorum gratiam habitualement infundi. At verò S. Augustinus non ait quod Suarez refert, nempe *nos salvari, adjutos non aliquâ subministratorem virtutis, sed viribus propriæ voluntatis* (quo loquendi modo videri posset, S. Augustinum significare, Pelagium negasse gratiam habitualement) sed ait sensisse Pelagium, *nos adjuvari ut non peccemus, non aliquâ subministratorem Spiritus Sancti, sed viribus propriæ voluntatis, quid sibi dimissione peccatorum præstitum fuerit per actus singulos recordantes.* Quæ sanè verba non indicant quæstionem esse de gratia habituali quâ remittuntur peccata, sed potius de auxilio actuali ad non peccandum necessario.

D Tertia hallucinatio, & omnium maxima, consistit in eo quod asserit Pelagium damnari in Concilio Milevitano, quod in remissione peccatorum gratiam habitualement non intelligeret. De hac enim gratia nulla erat controversia, nulla disceptatio inter Pelagianos & Sanctos Patres, ut luculentis Augustini testimoniis jam satis superque demonstravimus, & ingenuè fateatur Vazquez hinc disputatione 196. cap. 3. num. 13. ubi sic ait: *Scholastici qui putarunt cum Pelagio disputatum fuisse de necessitate gratiæ habitualis, & remissionis peccatorum, ad servanda præcepta, ignoratone vocis & historiæ lapsi sunt.* existimantes nomine gratiæ intelligi gratiam habitualement, & remissionem peccatorum. Capitale ergo dogma Pelagij quod in Concilio Milevitano damnatur, & à S. Augustino variis in locis confutatur, consistit in eo quod ille hæreticus docebat, petendam quidem esse gratiam, quæ remissionem peccatorum affert; & dici posse: *Dimitte nobis debita nostra*; tamen illud quod sequitur, *Ne nos inducas in tentationem*, non sic accipiendum, quasi postulari debeat auxilium ad superandas tentationes necessarium. Hoc, inquam, in Concilio Milevitano can. 3. damnatur; non verò quod ait Suarez, ut patet ex verbis Concilij, quæ sunt hæc: *Placuit ut quicumque dixerit, gratiam Dei, in qua justificamur per Jesum*

B

Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere quæ iam commissa sunt, non etiam ad adiutorium quo non committantur, anathema sit.

38. Objicies tertio: D. Augustinus subtilissimus ac diligentissimus hæresis Pelagianæ indagator, libro de gratia Christi cap. 30. affirmat se nusquam in scriptis Pelagij & Celestij, gratiam quâ justificamur, & quâ charitas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, potuisse invenire: Ergo Pelagiani habitualis gratiæ dona non admiserunt.

Respondeo Augustinum non dicere absolute quod in scriptis Pelagij & Celestij gratiam illam quâ justificamur &c. invenire non potuerit, sed addere, *quemadmodum constenda est*: quia gratia habitualis, & habitus infusi qui ab ipsa dimanant, admitti debent non solum ad sanctificandam, mundandam, & ornandam animam, sed etiam ad influendum unâ cum ejus potentiis in actus supernaturales; ob quem usum Pelagius, ut suprà annotavimus, talia dona non admisit.

ARTICVLVS IV.

An Pelagiani veram Christi gratiam, quæ facit velle & operari, tandem aliquando admiserint?

39. **A**ffirmat Jansenius lib. 6. de hæresi Pelagianâ cap. 1. & sequentibus; atque hunc dicit fuisse quartum & ultimum hæresis Pelagianæ statum, cœpisseque postquam Zozimus Papa, strenuissimè cooperantibus Africanorum Episcoporum litteris & Conciliis, hæresim Pelagianam solemniter damnavit: nam cùm antea Pelagiani veram Christi gratiam, quæ facit nos velle & operari, respuerent, damnatione illâ oppressi, talem gratiam admittere coacti sunt. Verùm eam dupliciter alterarunt & corruperunt: Primò quia dixerunt talem gratiam non dari gratis, sed ex merito; ac proinde non esse gratiam, quia, ut ait **D** Apostolus Rom. 11. *si gratia, jam non ex operibus*, alioqui gratia non est gratia: hæc autem merita illam præcedentia dicebant esse cupiditatem boni, id est, primam bonam voluntatem credendi & convertendi se ad Deum, sive bene vivendi; idque affirmabant, ne alioquin invito & reluctanti homini diceretur immitti divinitus cupiditas boni, si videlicet nondum volenti daretur gratia quâ veller. Secundò quia docuerunt veram illam gratiam, licet ad adipiscendam perfectionem & salutem utilis sit, non tamen simpliciter esse necessariam, sed tantùm ut facilius obtineatur.

40. Primum probat Jansenius ex celebri D. Augustini testimonio, desumpto ex libro de gratia Christi, quem post damnatam hæresim Pelagij prius ab Innocentio I. deinde à Zozimo, S. Doctor conscripsit, ut ipse ait libro 2. Retract. cap. 50. Nam cap. 23. hujus libri hæc verba Pelagij refert Augustinus: *Qui currit ad Deum, & à Deo se regi cupit, id est voluntatem suam ex ejus voluntate suspendit; qui ei adharendo jugiter, unus secundum Apostolum cum eo fit spiritus, non hoc nisi de arbitrij efficit voluntate, quâ qui bene utitur, ita se, inquit, totum tradit Deo. omnemque suam mortificat voluntatem, ut cum Apostolo possit dicere: Vivo ego, jam non ego, vivit autem in me Christus; ponitque cor suum in manu Dei, ut illud quò voluerit Deus ipsi declinet.* Quibus

A Pelagij verbis subjungit S. Augustinus: *Magnum profecto adiutorium divina gratia, ut cor nostrum quò voluerit Deus ipse declinet. Sed hoc tam magnum adiutorium, sicut iste despexit, tunc meremur, cùm sine ullo adiutorio non nisi de arbitrij libertate ad Dominum currimus, ab eo nos regi cupimus, voluntatem nostram ex ejus voluntate suspendimus, eique adharendo jugiter, unus cum illo efficiamur spiritus. Hæc scilicet tam ingentia bona non nisi arbitrij secundum istum efficiamus libertate, ut his præcedentibus meritis sic ejus gratiam consequamur, ut cor nostrum quò voluerit Deus ipse declinet.*

B Alterum colligit Jansenius ex eodem S. Doctore serm. 11. de verbis Apostoli cap. 11. ubi hæc scribit: *Non sicut quidam dicere cœperunt, coarctati sunt aliquando gratiam consieri, & benedicimus Deum, quia vel hoc aliquando dixerunt: accedendo enim proficere poterunt, & ad id quod verè rectum est pervenire. Jam verò dicunt adiutricem esse gratiam Dei ad facilius faciendum. Ista sunt verba eorum: Ad hoc dedit, inquit, Deus gratiam suam hominibus, ut quod facere jubentur per liberum arbitrium, facilius implere possint per gratiam. Volo facilius, remodifficilius; tamen & remoitur: jumento facilius, pedibus difficilior; sed tamen & pedibus pervenitur. Non est sic &c.*

C Adducit etiam versus D. Prosperi in carmine de ingratis, ubi de Pelagianis canit:

*Sic vitam æternam acquiri potuisse, vacante
Hac ope, quæ legem supereminet: ut sine lege
Ex naturali potuit virgine capepsi?*

*Nunc autem studiis vergentibus in mala multa,
Crevisse auxilium: non quo cessante, salutem
Non cuperet per difficiles natura labores:*

*Sed quo conatus operum, affectusque juvante,
Propositam citius ferret mens libera palmam.*

Quibus versibus aperte declarat Pelagianos existimasse, corruptâ nunc per peccandi consuetudinem naturâ, nos egere quidem ad bene vivendum quotidianò gratiæ auxilio, à lege & doctrina distincto, illud tamen solum ad facilius operandum requiri. Unde Augustinus libro de hæresibus, hæresi 88. Pelagianorum hæresim describens, ait: *Denique Pelagius à fratribus increpatus, quod nihil tribueret adiutorio gratiæ Dei ad ejus mandata faciendâ, correptioni eorum eatenus cessit, ut non eam libero arbitrio præponeret, sed infideli calliditate supponeret, dicens ad hoc eam dari hominibus, ut quæ facere per liberum jubentur arbitrium, facilius possint implere per gratiam.*

E Nihilominus dicendum existimo, his quidem testimoniis manifestè probari, Pelagianos post damnatam ipsorum hæresim sub Zozimo Papa, cœpisse desistere ad Semipelagianismum, & docere gratiam ex meritis bonæ voluntatis dari, eamque solum ad facilius operandum requiri; non tamen probari tunc eos veram Christi gratiam, quæ facit nos velle & operari, admisisse. Primum liquet ex testimoniis adductis. Secundum verò probatur ex D. Augustino libro de gratia Christi, quem, ut suprà annotavimus, post damnatam hæresim Pelagij à Zozimo Papa edidit: nam postquam cap. 23. retulit verba suprà dicta Pelagij, quibus auxilium efficax ad volendum & agendum admittere videbatur, & postquam subdidit: *Magnum profecto adiutorium divina gratia, ut cor nostrum quò voluerit Deus ipse declinet:* deinde capitibus sequentibus aperte